

ECONOMIA

La guerra valenciana del vi

La delimitació territorial de les denominacions d'origen ha dut el sector del vi valencià a una enfrontament fratricida. Les DO Utiel-Requena i Alacant tiren en cara a la DO de València haver-se apropiat de terrenys seus. El conflicte el dirimiran els jutjats. EL TEMPS us invita a fer un tast d'una polèmica amb aromes polítics i sentimentals.

Reportatge de Violeta Tena

La campanya vitivinícola valenciana de 2016 porta camí d'agrirse. I no perquè el fruit líquid que dóna el raïm no tinga les propietats organolèptiques adequades. No es tracta d'això. Es tracta, més aviat, d'un problema a mig camí entre la política i la gestió territorial. El sector viu un enfrontament a mata-degolla a causa de la delimitació territorial de les tres denominacions d'origen (DO) existents al País Valencià. Els consells reguladors d'Utiel-Requena i Alacant acusen el Consell Regulador de València d'haver-se apropiat territoris que pertanyien a

la seua àrea d'influència. I, diuen, ho ha fet sense el seu consentiment i d'amagatotis. I València, com és evident, nega la major. Interessos comercials, sentiments històrics de greuge comparatiu i falta de gestió per part dels responsables públics, alimenten una picabaralla que ha acabat als tribunals i que ha obligat la consellera d'Agricultura a intervenir-hi. La sang, o més ben dit, el vi, porta camí d'arribar al riu.

El País Valencià ha tingut històricament tres denominacions d'origen (vegeu gràfic). Totes tres foren creades i atorgades l'any 1932, durant la Segona

República. Des d'aleshores, no se n'hi ha incorporat cap de nova, per bé que a la resta de territoris s'han multiplicat aquestes indicacions geogràfiques que actuen a manera de garantia d'un producte.

La gran València

El que ha revoltat els alacantins i la gent de la Plana d'Utiel ha estat que en el darrer reglament aprovat per la DO València aquesta incorpore, amb el vist-i-plau de la Generalitat, bona part dels municipis que fins ara estaven sota el control d'aquelles. "Sentim que

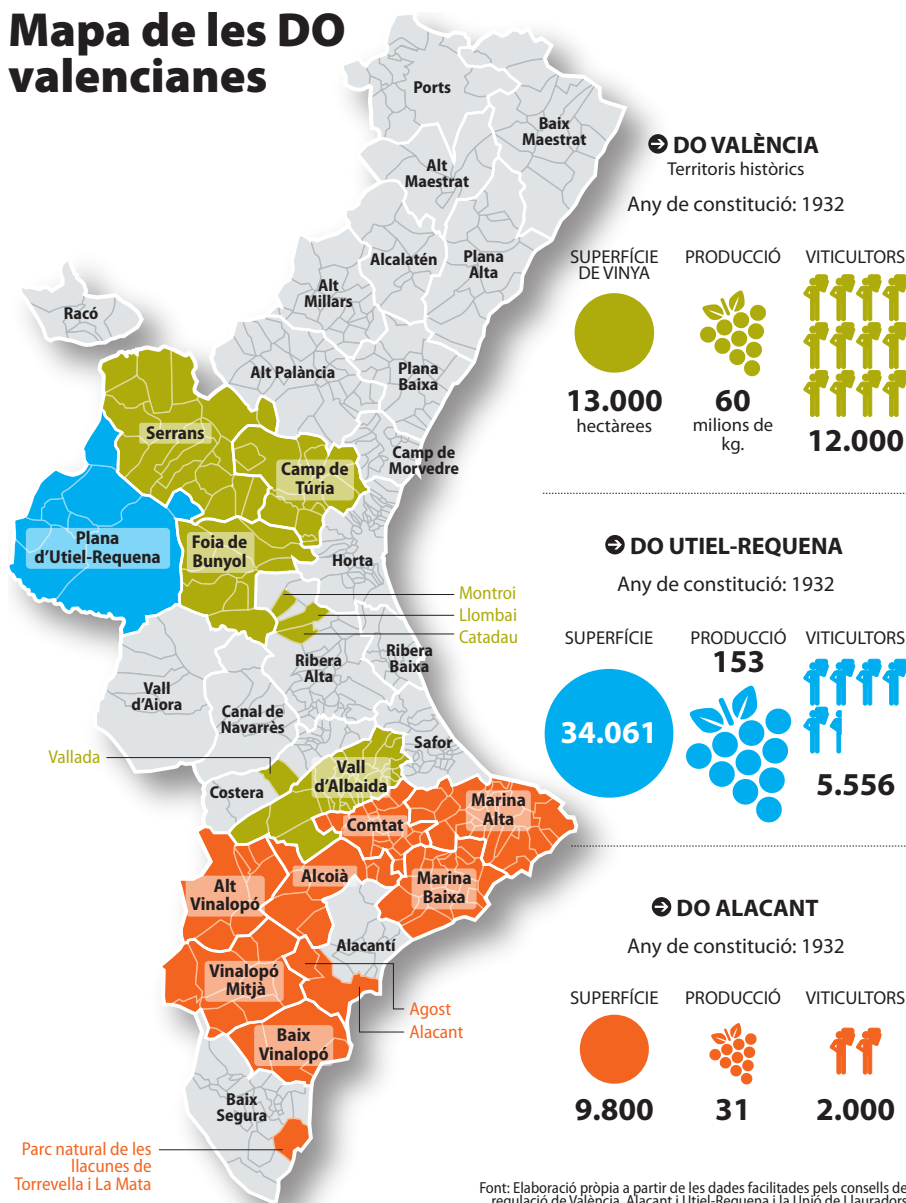
ens estan usurpant el nostre territori”, es queixa Antonio Miguel Navarro, president del Consell Regulador d’Alacant. “S’atempta contra la nostra integritat”, rebla José Miguel Medina, màxim responsable de la DO Utiel-Requena. L’aprovació del reglament per la Conselleria es va produir l’any 2011, encara en temps del Partit Popular, però la disputa ha tornat a brotar aquestes últimes setmanes. La raó? La notícia que el Tribunal Superior de Justícia valenciana ha desestimada el recurs que Utiel-Requena i Alacant van interposar contra l’ordre d’aprovació del reglament de la Conselleria de l’any 2011. Les entitats que presideixen Navarro i Medina han fet pública la intenció de traslladar la seua batalla judicial al Tribunal Suprem. “Volem que es faci justícia —manté Medina—. Ens neguem a estar sota el control de la DO de València. Aspiram a continuar sent Utiel-Requena”. Assegura que l’aprovació del reglament per la Conselleria (un reglament és si fa no fa com les normes de funcionament d’una DO) és un greuge. “És com si un pare té tres fills i decideix donar-li ho tot a un d’ells en detriment dels altres dos”, diu.

Des del Consell Regulador de València neguen amb rotunditat l’acusació. “Nosaltres no hem entrat en conflicte. Són ells els qui ens hi han ficat, així que nosaltres ens hem hagut de defensar”, assegura Cosme Gutiérrez, que n’és el president. Des de la DO València, que és la segona en volum de territori però la primera en litres comercialitzats, asseguren que aquests territoris s’han incorporat amb el vist-i-plau dels Consells Reguladors i no de manera unilateral.

Les espesses continuen en alt. I això a pesar de l’intent de mediació de la Conselleria d’Agricultura. Fa menys d’un mes Elena Cebrián va fer seure al voltant d’una taula els tres agents implicats amb l’objectiu d’asserenar els ànims. Tanmateix, no arribaren a cap acord i Utiel-Requena i Alacant mantenen la seua intenció de dur la qüestió davant el Tribunal Suprem. “Les vinyes d’Alacant són d’Alacant i s’han de mantenir sota el control de la nostra DO”, diu Antonio Miguel Navarro.

No es pot perdre de vista que, més enllà de les qüestions estrictament econòmiques i comercials, aquesta topada té un fort component sentimental. Tant des d’Alacant com des d’Utiel-Requena

Mapa de les DO valencianes

aquesta situació es viu com un arrabassament per part d’una capital, València, que sempre ha estat percebuda distant i poc comprensiva amb els seus problemes dels altres territoris. Un *anschluss* vitivinícola sense justificació, una annexió unilateral. “La cultura del vi a la Plana d’Utiel té 2.700 anys d’història, com demostren els jaciments arqueològics. Tenim un nom, una història i no estem disposats a subjugar-nos a València”, insisteix José Miguel Medina.

La botella mig buida o mig plena
Però qui té raó en tot aquest conflicte?

Al contrari que en el vi, no tot és blanc o negre en aquesta qüestió. Perquè si bé els uns tenen una part de raó, els altres també la tenen. Perquè aquesta topada fa emergir algunes qüestions irresoltes durant molt de temps dins del sector.

Tradicionalment els productors d’Utiel-Requena han venut vi als cellers de la DO València, un tracte que, en realitat, contravenia el sentit amb què van nàixer les denominacions d’origen. Tanmateix, era un acord que beneficiava les dues parts, un *win to win*: els productors d’Utiel-Requena perquè els permetia donar eixida a la seua sobre-

D'esquerra a dreta, Cosme Gutiérrez (DO València); Francisco Rodríguez Mulero; Elena Cebrián; José Miguel Medina (DO Utiel-Requena); i Antonio Miguel Navarro (DO Alacant) a Conselleria.

→ producció; els cellers i cooperatives de València perquè els permetia cobrir la demanda, sobretot en un territori on hi ha hagut una regressió de les hectàrees de vinya.

“Això s’ha fet de fa molts anys, a pesar que pervertia el significat de la DO”, explica un celler de València descontent amb la política seguida pel Consell Regulador i contrari a aquest transvasament de producte. Les xifres aportades per la Unió de Llauradors i referides a l’any 2011 il·lustren aquesta realitat: la DO València, amb només un 27,2% de la superfície de vinya comercialitza el 57,3% del vi del País Valencià. Utiel-Requena, amb el 63,8% de la superfície en comercialitza només el 31,4%. Alacant, amb un 21,8% de la superfície, ven l’11,2% del total.

Vasos comunicants

La realitat és que les DO mai no han estat compartiments estancs. Hi ha cellers, per exemple, que per raons comercials estan inscrits en dues DO alhora. I, com s’ha explicat, hi ha productors d’Utiel-

Requena i Alacant que han optat per vendre l’excedent a cellers que embotellaven amb DO València.

Des de l’any 1994, i amb l’objectiu de donar una pàtina de legalitat a una situació del tot irregular, es va incorporar un annex al reglament de la DO Utiel-Requena que permetia la venda del 30% de la producció als cellers i cooperatives de València. El mateix camí va seguir set anys després la DO Alacant, si bé el transvasament, en aquest cas, “mai no ha superat el 7 o el 8% de la producció”, segons reconeix Antonio Miguel Navarro. Fet i fet, això va provocar que els territoris productors tant d’Utiel-Requena com d’Alacant s’incorporaren al catàleg de territoris productors de la DO València. Es tractava, però, d’un formalisme legal.

El que fa saltar les alarmes en els consells reguladors d’Alacant i Utiel-Requena és que el reglament (i no els annexos) de la DO València de 2011 naturalitza com seus territoris que pertanyien a les altres demarcacions. “Una cosa és que ens traspassem producció i una altra de molt diferent és que ampliem el seu radi de control a costa nostra”, defensa Antonio Miguel Navarro. “S’ha generat una polèmica estèril —respon Cosme Gutiérrez—. Des dels anys 1994 i 2001 els territoris apareixien referits en el reglament. Nosaltres en cap moment hem volgut menjar-los terreny. No es pot parlar d’expansionisme. Fixe’s que

hi ha 32 cellers d’Utiel Requena i 12 d’Alacant que han sol·licitat voluntàriament integrar-se en la DO. Potser és degut al fet que amb la marca València és molt més fàcil exportar al món que no fer-ho amb altres marques”.

El dilema: garrafa o gran reserva

“No t’enganyes, aquest no és un conflicte territorial. És un conflicte a propòsit del model de comercialització”. Qui així parla és Ferran Gregori, tècnic de la Unió de Llauradors, molt crític amb un model de vitivinicultura que, al seu parer, ha optat pel *low cost*: “Bo, bonic i sobretot barat”. “Més no sempre és millor. Promoure models comercials on s’aposta per la quantitat en lloc de la qualitat i l’origen és anar en contra de les tendències del mercat, és un error”, diu Gregori, qui considera que aixoplugar tota la producció de vins sota la marca València és un error. Mentre al País Valencià no s’ha creat cap denominació d’origen, a Espanya, només des de l’any 1982, se n’han creat 54, recorda el tècnic amb més de 20 anys d’experiència en el món de la vitivinicultura. Només a Catalunya hi ha ja 11 DO, a més de la marca paraigua DO Catalunya. Des de la Conselleria d’Agricultura aposten per mantenir una ronda de contactes amb tots els agents implicats abans de definir el model vitivinícola pel qual opten. “No pensem fer un *decretazo*. Volem que hi haja consens i bastir un model per als pròxims 20 anys”, assegura Francisco Rodríguez Mulero, secretari autonòmic d’agricultura. “Una cosa és clara —diu— el nostre model no és el de la Gran València que pretenia el Partit Popular”. No es pot perdre de vista que, quan l’any 2011 el PP va donar via lliure al reglament de la discòrdia, la direcció general d’empreses agroalimentàries i pesca era de Marta Valsangio como, cinquena generació d’una nissaga dedicada al negoci del vi i un dels més potents exportadors valencians. “Aixoplugar tots els territoris sota la DO València —adverteix el celler abans esmentat— beneficia els grans comercialitzadors, però no la resta”. •

FERRAN GREGORI

«S’HA OPTAT PER UN MODEL VITIVINÍCOLA DE ‘LOW COST’»